

Opole, dnia 24 kwietnia 2023 r.

dr hab. Edyta Szafranek-Stefaniuk, prof. UO
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej
i Gospodarki Przestrzennej
Uniwersytet Opolski

RECENZJA
pracy doktorskiej mgr Agnieszki Majorek
pt. „Wartość niewykorzystanych przestrzeni miejskich”
napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Krystiana Heffnera

1. Uwagi ogólne

Recenzowana praca doktorska Pani mgr Agnieszki Majorek została przygotowana pod kierunkiem Pana prof. dr. hab. Krystiana Heffnera na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Rozprawa liczy 142 strony i obejmuje: spis treści, wprowadzenie, sześć rozdziałów, wnioski i rekomendacje, wykaz bibliografii, spis źródeł danych przestrzennych, spisy rzeczy (rysunków i tabel), a także 230 przypisy. Bibliografia liczy 241 pozycji. W pracy zawarte zostały 24 tabele i 59 rysunków.

Recenzja ma na celu stwierdzenie, czy przedłożona praca doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, dowodzi ogólnej wiedzy teoretycznej Doktorantki w zakresie ekonomii i finansów, a także sprawdzenie umiejętności prowadzenia samodzielnie pracy naukowej.

2. Ocena koncepcji i metodyki pracy doktorskiej – cele pracy, pytania badawcze oraz metody badawcze

Rozprawa doktorska Pani mgr Agnieszki Majorek dotyczy wartości niewykorzystanych przestrzeni miejskich, a jako studium przypadku przyjęto Katowice. Wybór zagadnienia badawczego spełnia wymagania stawiane w tym zakresie rozprawom doktorskim. Temat pracy został ujęty trafnie i w sposób dobrze oddający poruszaną w pracy problematykę. Jest to problematyka interesująca poznawczo i w małym stopniu rozpoznana, a jednocześnie istotna i aktualna. Odnosi się do jednej z najważniejszych cech przestrzennych rozwoju miast. Przestrzeń miejska nabiera współcześnie coraz większego znaczenia. Jej rola

jest dostrzegana na wielu płaszczyznach funkcjonowania miast, np. w aspekcie warunków życia, atrakcyjności inwestycyjnej, walorów rekreacyjnych, wypoczynkowych, kształtowania więzi społecznych, kształtowania warunków mikroklimatycznych. To powoduje, że przestrzeń miejska, w tym niewykorzystana powinna być traktowana i rozważana jako kategoria ekonomiczna. Taki punkt widzenia przyjęty jest w recenzowanej rozprawie i z tego względu należy uznać, że opracowanie jest zasadne i z pewnością wzbogaci dotychczasowy dorobek badawczy. Atutem recenzowanej pracy jest interdyscyplinarne ujęcie problematyki, co sprawia, że jest ona interesująca i użyteczna nie tylko dla badaczy z dyscypliny ekonomia i finanse, ale także pokrewnych dyscyplin nauki, jak również praktyków zajmujących się przestrzeniami miejskimi w sferze ich planowania i gospodarowania nimi.

Doktorantka identyfikuje niewykorzystane przestrzenie miejskie, proponuje ich typologię, a następnie przedstawia propozycję metodyki ich wyceny, poprzedzając całą tę część badawczą omówieniem stanu badań w zakresie przestrzeni miejskiej i jej wartości. Nadanie rozprawie doktorskiej wskazanych ram konceptualnych sprawia, że praca posiada walory poznawcze, metodyczne i aplikacyjne. Należy uznać, że recenzowana praca zapełnia lukę istniejącą w sferze dotychczasowych dokonań naukowych, a podjęty problem badawczy zasługuje na prowadzenie pogłębionych studiów teoretycznych i empirycznych.

W przedłożonej pracy doktorskiej zdefiniowane zostały: cel teoretyczno-poznawczy i cel aplikacyjny, pięć pytań badawczych oraz sześć hipotez badawczych.

Cel teoretyczno-poznawczy określono jako „*zdefiniowanie i identyfikacja niewykorzystanych przestrzeni miejskich oraz ich charakterystyka jako składowych struktury miast*” (strona 3). Cel ten został w sensie merytorycznym dobrze sformułowany, odnosi się do tematu pracy i zagadnień, które podlegały rozpoznaniu naukowemu, aczkolwiek nie wskazuje on w żadnym aspekcie na kwestię wartości niewykorzystanych przestrzeni. Ponadto zidentyfikowanie i charakterystyka prowadzą do wskazania stanu, wykonania swego rodzaju fotografii badanego zagadnienia, a nie rozwiązania problemu badawczego. Warto zatem rozwinąć brzmienie tego celu o np. wskazanie systematyki ustaleń czy wyjaśnienie zidentyfikowanych cech lub określenie zależności. Pozostawiając brzmienie tego celu bez zmiany, można jednak go skorygować redakcyjnie do następującej postaci: *zdefiniowanie i zidentyfikowanie niewykorzystanych przestrzeni miejskich oraz określenie ich cech jako składowych struktury miast*. Do kwestii wartości niewykorzystanych przestrzeni odnosi się bezpośrednio cel aplikacyjny, który sformułowano następująco: „*wskazanie cech niewykorzystanych przestrzeni miejskich, które mogą mieć wpływ na ich wartość użytkową*”

(strona 4). W obu zdefiniowanych celach umyka ważna dla pracy problematyka, która dotyczy metod pomiaru wartości niewykorzystanych przestrzeni. Z uwagi na to, iż Doktorantka zrealizowała odpowiedni program badawczy można byłoby w pracy określić również cel metodyczny, który odnosiłby się do wskazanej kwestii. Ponadto, w części badawczej pracy (rozdział 4.2, strona 59) pojawia się dodatkowo zdefiniowany cel pracy tj. „zobrazowanie skali występowania niewykorzystanych przestrzeni miejskich w granicach administracyjnych wybranego miasta”. Mieści się on w zakresie wskazanego we wprowadzeniu celu teoretyczno-poznawczego, a odnosi się do ustaleń wynikających z badań nad studium przypadku, dlatego też proponuję uznać go za cel cząstkowy niezbędny do skutecznej realizacji procesu badawczego.

Kolejnym elementem wyjaśniającym koncepcję recenzowanej pracy są pytania badawcze. Łącznie sformułowano ich pięć, przy czym dwa odnoszą się ściśle do ustaleń teoretycznych wynikających z analizy literatury przedmiotu, a trzy do wyników badań empirycznych, aczkolwiek również osadzonych w dorobku literaturowym. Zarówno liczba pytań, jak też ich konstrukcja jest odpowiednia do przyjętych założeń badawczych. W kwestii ich sformułowania nie dostrzega się żadnych niejasności czy rozbieżności w stosunku do tematu pracy i zagadnień cząstkowych. Można ewentualnie rozważyć dodanie jednego pytania badawczego odnoszącego się do typologii przestrzeni niewykorzystanych, gdyż w pracy jest to analizowane i przedstawione, a ustalenia są zaprezentowane w podrozdziale 2.3.

Z punktu widzenia oceny rozprawy doktorskiej ważne znaczenie ma jej teza bądź hipoteza, gdyż prowadzone badania naukowe powinny dążyć do udowodnienia tezy lub weryfikacji trafności hipotezy badawczej. W niniejszej rozprawie przyjęto sześć hipotez:

H1. Im więcej form zagospodarowania terenu związanych z zabudową mieszkaniową znajduje się w otoczeniu niewykorzystanych przestrzeni miejskich, tym wyższa wartość niewykorzystanych przestrzeni miejskich.

H2. Największy wpływ na wartość ekonomiczną niewykorzystanych przestrzeni miejskich mają średnie ceny nieruchomości w ich otoczeniu.

H3. Największy wpływ na wartość społeczną niewykorzystanych przestrzeni miejskich ma ich odległość od zabudowy mieszkaniowej.

H4. Największy wpływ na wartość przyrodniczą niewykorzystanych przestrzeni miejskich ma stopień zadrzewienia terenu.

H5. Niewykorzystane przestrzenie miejskie położone bliżej centrum miasta są szybciej zagospodarowywane.

H6. Niewykorzystane przestrzenie miejskie charakteryzujące się mniejszą powierzchnią są szybciej zagospodarowywane.

Przyjęte hipotezy odnoszą się do szczegółowych wątków badań, są z nimi ściśle związane i dotyczą kluczowych zagadnień realizowanych w zakresie przyjętego zagadnienia badawczego. Cechują się także oryginalnością i świadczą o holistycznym, interdyscyplinarnym podejściu do rozwiązywania problemu badawczego.

Zastosowane w toku badań metody oraz ich kolejność są właściwe z punktu widzenia sformułowanego problemu badawczego i przyjętych hipotez. Przeprowadzono badania wstępne (studia literaturowe) dotyczące zagadnień teoretycznych (rozdziały I-III), jak i badania własne – dwuetapowe – prowadzące w pierwszej kolejności do identyfikacji niewykorzystanych przestrzeni (rozdział IV), a następnie wyceny ich wartości (rozdział VI). Rozdziałem integrującym obie części badań empirycznych – identyfikację i określenie wartości terenów niewykorzystanych jest piąty (rozdział V), w którym zweryfikowano założenia metodologiczne dotyczące identyfikacji badanych przestrzeni, a dodatkowo wyselekcjonowano materiał informacyjny niezbędny do obliczenia wartości tychże przestrzeni. Badania polegały na analizach materiałów źródłowych, inwentaryzacji urbanistycznej, wywiadach oraz analizach wielokryterialnych i tworzeniu modelu analityczno-przestrzennego. Całość przeprowadzonych badań jest złożona, dlatego byłoby zasadne uwzględnienie zwięzłego opisu założeń, zastosowanych metod, technik i narzędzi badawczych we Wprowadzeniu. Zostało to jednak wskazane dopiero w rozdziałach IV i VI, w połączeniu z przedstawieniem przebiegu i wyników przeprowadzanych etapów badań.

Badania nad literaturą naukową przeprowadzone zostały poprawnie, niemniej jednak brakuje w ich zakresie dyskusji naukowej, zwrócenia uwagi na różne stanowiska badaczy w odniesieniu do podejmowanych zagadnień, a także podsumowań syntetyzujących przeprowadzone analizy. Niemal wszystkie treści zostały zaprezentowane w syntetycznym zakresie i choć wystarczającym, to warto w pracy na stopień naukowy doktora zobrazować ewolucję pewnych terminów czy koncepcji naukowych oraz ustosunkować się do nich prezentując jednoznacznie własne stanowisko. Dla przykładu – Doktorantka trafnie stwierdza: „*Należy podkreślić, że aktualnie trwa debata nad rozróżnianiem kategorii oznaczeń „landuse” i „landcover”.*” (strona 66), ale nie wskazuje czego dotyczy ta debata, kto ją prowadzi i jakie są stanowiska. W moim odczuciu, spośród kilku wątków, rozwinięcia wymaga szczególnie podrozdział 1.4 dotyczący struktury przestrzennej miasta. Jest to zagadnienie bardzo złożone, ale jednocześnie dość dobrze omówione w dotychczasowym dorobku naukowym, zwłaszcza w kontekście powiązań i relacji między poszczególnymi

terenami i funkcjami w mieście. Warto by było przedstawić tę problematykę w niniejszej rozprawie nieco szerzej, gdyż wielokrotnie są do niej odwołania, w tym w warstwie badań empirycznych (np. podrozdział 5.1 *Analiza struktury przestrzennej Katowic*, podobnie 5.2.5, 5.2.6), w zakresie celu teoretyczno-poznawczego, jak też w przypadku weryfikacji wszystkich hipotez. Pomimo pewnego niedosytu w kwestii rozważań teoretycznych ujętych w recenzowanej pracy, to należy uznać, że metody analizy literatury naukowej oraz materiałów źródłowych zostały wykorzystane prawidłowo.

Zaletą recenzowanej rozprawy doktorskiej jest zrealizowanie złożonych, wieloetapowych i pracochłonnych badań empirycznych, co potwierdza wysokie kompetencje badawcze Doktorantki. Zastosowane metody badań są właściwe dla osiągnięcia założeń badawczych i mieszczą się w kanonie metodyki nauk społecznych. Doktorantka wykorzystuje metody oparte na ilościowych i jakościowych zmiennych umiejętnie przetwarzając pozyskany materiał informacyjny. Badania oparte zostały na idei triangulacji, co jest pożądane w analizach dotyczących obiektów przestrzennych i w związku z tym zasługuje na wysoką ocenę. Cały proces badawczy zaprojektowany został w prawidłowy sposób. Natomiast za mankament tego aspektu rozprawy należy uznać niewystarczający stopień szczegółowości wyjaśnień prowadzonych badań. Doktorantka opisując badania pilotażowe (rozdział 4.1) nie informuje ile i z kim przeprowadzono wywiadów, jakiego typu były te wywiady itd., ograniczając się do stwierdzenia, że „z *napotkanymi użytkownikami analizowanego obszaru*” (strona 57), co nie jest informacją wystarczającą dokumentującą pozyskane dane źródłowe. Zalecany byłby załącznik do pracy, w którym przedstawione byłyby wskazane informacje, jak również formularz z zastosowanymi pytaniami.

Reasumując tę część recenzji pracy doktorskiej, stwierdzam, że cele badań, pytania badawcze oraz hipotezy co do zasady pozostają w logicznym związku i są poprawnie sformułowane, wyczerpują także zakres założeń badawczych. Zastosowane metody i techniki są poprawne, a uzyskane wyniki są względem siebie komplementarne i pozwalają na formułowanie wniosków końcowych. Koncepcja i metodyka badań zasługują z całym przekonaniem na ocenę pozytywną.

3. Ocena struktury i merytorycznej zawartości rozprawy

Rozprawa doktorska ma charakter teoretyczno-empiryczny, cechuje się przejrzystą i logiczną strukturą, której ramy i zarys przedstawiono w *Uwagach ogólnych* niniejszej recenzji. Struktura pracy obejmuje trzy rozdziały o charakterze wyłącznie teoretycznym

(rozdziały: I-III) jeden ściśle metodologiczny (rozdział IV) oraz dwa pozostałe mające przede wszystkim charakter empiryczny, z udziałem treści metodycznych (rozdziały V i VI).

Punktem wyjścia w części teoretycznej jest przedstawienie istoty miasta i przestrzeni miejskiej. Wątek ten został zaprezentowany w rozdziale pierwszym, obejmującym następujące zagadnienia: 1) pojęcie przestrzeni; 2) definicja miasta; 3) charakterystyka przestrzeni miejskiej; 4) struktura przestrzeni miejskiej; 5) koncepcje rozwoju miast w kontekście kształtowania przestrzeni miejskiej. Za ważne z punktu widzenia podjętej problematyki uznaję w szczególności rozważania dotyczące struktury przestrzennej miasta oraz koncepcji rozwoju miast. W odniesieniu do zagadnienia struktury przestrzennej miasta oczekiwałabym jednak poszerzenia zakresu treści o wyjaśnienia dotyczące powiązań funkcjonalnych pomiędzy elementami tworzącymi przestrzeń miejską, zgodnie ze stwierdzeniem Autorki, że to właśnie te zależności i powiązania „są szczególnie istotne z punktu widzenia ekonomisty” (strona 16). Ustalenia badawcze również związane są z układem przestrzennym, w tym przede wszystkim w otoczeniu terenów niewykorzystanych.

W rozdziale drugim: „*Niewykorzystane przestrzenie miejskie*” uwaga została zwrócona na następujące kwestie: 1) definicje; 2) genezę; 3) klasyfikację i 4) możliwości i bariery rozwoju niewykorzystanych przestrzeni miejskich. Kolejność omawianych zagadnień jest spójna i logiczna, a warstwa poznawcza tej części pracy jest kluczowa dla rozwiązania problemu badawczego. Ta część pracy doktorskiej jest w wystarczającym stopniu omówiona i nie dostrzega się wyraźnych braków informacyjnych. Sugerowana korekta dotyczy sformułowania tytułu rozdziału 2.3. *Klasyfikacja niewykorzystanych przestrzeni miejskich*, gdyż faktycznie nie jest przedstawiana klasyfikacja z uwzględnieniem funkcji hierarchizującej, a raczej są wskazane typy, rodzaje czy grupy wynikające z typologii przestrzeni niewykorzystanych. W tym zakresie proponuję korektę tytułu np. *Rodzaje niewykorzystanych przestrzeni*.

Rozdział trzeci *Wartość przestrzeni miejskich* jest logiczną kontynuacją poprzednich i obejmuje sześć podrozdziałów, z których drugi (3.2) ma taki sam tytuł jak rozdział, a pozostałe dotyczą: 1) definicji wartości; 3) metod pomiaru wartości; 4) wartości ekonomicznej; 5) wartości społecznej i 6) wartości przyrodniczej. Powtórzenie tytułu rozdziału i podrozdziału w jego obrębie jest mankamentem, który w niniejszej rozprawie można poprawić poprzez nadanie innego tytułu podrozdziałowi 3.2 lub – co w mojej opinii byłoby lepszym rozwiązaniem – włączenie treści tego podrozdziału do podrozdziału 3.1, gdyż obie części stanowią integralną całość, a nazwanie go np. *Istota i postrzeganie wartości przestrzeni*.

W całej części teoretycznej rozprawy Doktorantka zastosowała podejście odtwórcze, porządkujące i syntetyzujące znane już fakty. Każdy z podrozdziałów jest związany z podejmowaną problematyką i w wystarczającym stopniu wyjaśnia tematykę stanowiącą punkt odniesienia do realizowanego w dalszej części programu badań.

Czwarty rozdział pracy jest omówieniem modelu identyfikacji niewykorzystanych przestrzeni miejskich, który został sformułowany na podstawie autorskich badań. Jest to ważny wkład własny Doktorantki do rozwoju dyscypliny ekonomia i finanse, a także przydatny w praktyce gospodarowania przestrzenią miejską. Opierając się na badaniach pilotażowych Doktorantka objaśniła wypracowaną metodologię identyfikacji niewykorzystanych przestrzeni miejskich. Konsekwentnie, w kolejnych czterech podrozdziałach, przedstawiała założenia i etapy postępowania badawczego, tj. 1) *Badania pilotażowe*; 2) *Przyjęte założenia i definicja*; 3) *Metodologia wyznaczania niewykorzystanych przestrzeni* (z wyróżnionymi 4 podrozdziałami poświęconymi poszczególnym etapom) i 4) *Identyfikacja niewykorzystanych przestrzeni miejskich – niepewność danych*.

Rozdział V, jak już wskazano w niniejszej recenzji, jest ciekawym opracowaniem łączącym dwa wymiary prowadzonych badań empirycznych opartym na analizie dotyczącej przypadku Katowic. Stosując autorską metodykę wyznaczania niewykorzystanych przestrzeni miejskich zidentyfikowano ich 1203 w granicach administracyjnych miasta, a następnie ustalono ich własności przydatne z punktu widzenia oceny ich wartości. Rozdział ma układ przemyślany, obejmujący trzy główne podrozdziały, tj.: 1) *Analiza struktury przestrzennej Katowic*; 2) *Charakterystyka wyznaczonych przestrzeni miejskich* i 3) *Podsumowanie najważniejszych cech niewykorzystanych przestrzeni miejskich*, z uszczegółowieniem podrozdziału 5.2 w formie sześciu dodatkowych podrozdziałów. Nie wnosząc uwag do zawartości merytorycznej poszczególnych podrozdziałów i ich zgodności z tytułami, proponuję jednak korekty tytułów podrozdziałów 5.1 i 5.3. W pierwszym z przypadków nie powinno być w tytule określenia *Analiza*, gdyż jest to sposób prowadzący do danego celu, a to cel ten powinien wyznaczać tytuł rozdziału. Uwzględniając tę zasadę proponuję np. *Struktura przestrzenna Katowic*. W przypadku tytułu podrozdziału 5.3 sugeruję ująć go krócej np. *Systematyka cech niewykorzystanych przestrzeni miejskich Katowic*.

Ostatni rozdział pracy doktorskiej: *Ocena wartości niewykorzystanych przestrzeni miejskich na przykładzie Katowic*, w całości dotyczy omówienia ścieżki badawczej i jej rezultatów w odniesieniu do wartości, jaką charakteryzują się niewykorzystane przestrzenie. Rozważania uporządkowano w logicznym ciągu, omawiając kolejno: 1) analizę wielokryterialną; 2) wskaźniki oceny wartości badanych przestrzeni; 3) wartość tychże

przestrzeni; 4) wartość tychże przestrzeni na tle dotychczasowego dorobku nauki i 5) przekształcenia niewykorzystanych przestrzeni. W strukturze tego rozdziału konieczna jest korekta tytułu podrozdziału 6.3, gdyż jest tożsamy z tytułem rozprawy np. na Wyznaczenie wartości niewykorzystanych przestrzeni miejskich.

Rezultaty badań prezentowane w całej części empirycznej oparte zostały na badaniach autorskich, analizach danych ilościowych i materiałów kartograficznych. Łącznie dają podstawę do formułowania wniosków i postulatów właściwych dla sytuacji Katowic, a zaproponowana procedura badawcza może być replikowana do badań tych przestrzeni w innych miastach.

Ostatnią część recenzowanej pracy stanowią Wnioski i rekomendacje. Jest to forma podsumowania, merytorycznie spójna ze strukturą prowadzonych badań. Doktorantka odnosi się do zaplanowanych celów oraz sformułowanych hipotez. Zostały precyzyjnie wyartykułowane ustalenia, poparte wynikami badań. Stanowią one dużą wartość poznawczą, jak i aplikacyjną oraz dowodzą, że Doktorantka posiada cechy odpowiedzialnego, świadomego i ukształtowanego badacza.

Praca została dobrze osadzona w literaturze przedmiotu. Przegląd literatury jest wielowątkowy, obejmujący poza 252 pozycjami naukowymi także dziesiątki dokumentów i aktów prawnych. Dobór literatury dotyczącej aspektów teoretycznych i metodycznych związanych z badanym zagadnieniem jest właściwy, aktualny i odzwierciedla istniejący dorobek naukowy, zarówno polsko, jak i obcojęzyczny. Większość prac źródłowych pochodzi z polskiej literatury przedmiotu, ale Doktorantka wykazała również znajomość tematyki zawartej w literaturze zagranicznej (głównie anglojęzycznej), która stanowi około 40% pozycji w spisie bibliografii. Całość bibliografii uwzględnia zarówno stan wiedzy z zakresu ekonomii, jak też geografii ekonomicznej, gospodarki przestrzennej czy urbanistki, który był wymagany do zrealizowania założeń i celów badań.

Konkludując tę część recenzji stwierdzam, że praca doktorska jest zgodna z tematem, a układ i podział treści odpowiadają przyjętym celom i pytaniom badawczym. W ogólnej ocenie, poza zastrzeżeniami, sugerowanymi korektami i polemiką, wskazanymi w recenzji, uznaję, że poziom merytoryczny całej dysertacji jest dobry, spełniający wymagania stawiane pracom na stopień naukowy doktora. Przeprowadzone rozważania, badania i ustalenia wynikają z przyjętych założeń i zastosowanych metod badania. Cele rozprawy zostały osiągnięte, a na pytania badawcze wskazano odpowiedzi. Każdą z hipotez skutecznie zweryfikowano. Przedstawione w recenzji uwagi mają charakter postulatywny i stanowią

wskazówki dla doskonalenia warsztatu naukowego Doktorantki oraz korekty pracy doktorskiej w przypadku jej publikacji.

4. Ocena formalnej i językowej strony rozprawy doktorskiej

Praca pod względem formalnym przygotowana została poprawnie, a występujące w tym zakresie uchybienia są na tyle drobne i nieliczne, że nie wpływają na obniżenie jej poziomu merytorycznego.

Struktura pracy jest logiczna, obejmuje elementy nienumerowane (*Wprowadzenie, Wnioski i rekomendacje, Bibliografia, Źródła danych przestrzennych, Spis rysunków i Spis tabel*) oraz numerowane rozdziały, a w ich obrębie podrozdziały. Przyjęte zasady konstrukcji pracy są właściwe i dość konsekwentnie stosowane. W części badawczej rozprawy pojawiają pewne odstępstwa poprzez wprowadzanie treści niejako poza systemem numerowania rozdziałów i podrozdziałów np. rozdział 4.3 rozpoczyna przedstawienie etapów wyznaczenia niewykorzystanych przestrzeni miejskich (strona 60), a następnie pojawia się podrozdział 4.3.1 dotyczący pierwszego z wymienionych etapów. W mojej opinii ten rodzaj wprowadzenia do tematyki rozdziału powinien mieć numer 4.3.1 i tytuł - np. Wprowadzenie lub Etapy wyznaczania....., a kolejne podrozdziały powinny być numerowane zgodnie z przyjętym systemem porządkowym 4.3.2 itd. Podobna sytuacja występuje w rozdziałach: 5.2 (strona 76), 6.2 (strona 101) i 6.3 (strona 115).

Pewien stopień niekonsekwencji ujawnił się także w przypadku numerowania rysunków. Wydaje się, że na przykład: rysunek 6 powinien mieć numer 14 (taki wynika z ciągłości numeracji i taki jest podany w spisie rysunków), rysunek 7 – to zapewne 24, a 8 to 29, ale dodatkowo pojawiają się rysunki o numerach spoza przyjętej reguły numerowania, tj. nr 115 (stron 64), nr 329 (strona 92), 104 (strona 94).

Jako mankament uznaję także przyjęcie zasady nazywania rysunkami wszystkich, poza tabelami, elementów graficznych, takich jak: wykresy, schematy, fotografie, mapy, modele czy plany miast. Doktorantka niejednokrotnie w tekście pracy odwołuje się wprost do np. mapy czy wykresu, które jednak widnieją pod nazwą rysunek. Korzystniej byłoby zatem stosować nazewnictwo adekwatne do typu przedstawianego obiektu graficznego.

Poza wskazanymi uchybieniami pracę cechuje poprawność i staranność redakcji. Tabele oraz rysunki (wykresy, schematy, mapy itd.) zostały co do zasady opracowane poprawnie, a dodatkowo należy podkreślić, że oryginalnie stworzone przez Doktorantkę charakteryzują się poprawnością oraz wyższą jakością i czytelnością niż pozyskane z materiałów źródłowych (np. rys. 3, 26). Przypisy, jak również odwołania do nich,

zredagowane i sformatowane zostały właściwie i starannie. Tylko w nielicznych z nich brakuje wskazania numeru stron/-y publikacji, z których przywoływane są konkretne treści. W przypadku odniesień do aktów prawnych również sporadycznie nie wskazano numerów konkretnych rozdziałów, artykułów czy punktów (np. przypis 35). Powtarzalnym błędem jest natomiast brak podania dat pobrania dokumentów lub powzięcia informacji ze stron internetowych traktowanych jako źródła informacji – każdorazowo oprócz adresu danej strony powinna być wskazana ta data.

Pracę wyróżnia poprawność językowa, gdyż mankamentów językowych, interpunkcyjnych oraz w zakresie redakcji jest niewiele. Zdarzają się błędy literowe np. *swoja* zamiast *swoją* (strona 26), w *formie pilotażowym* zamiast *pilotażowej* (strona 32), „na rzecz” zamiast *na rzecz* (strona 41), uproszczenia czy wtrącenia z mowy potocznej np. „*na chwile obecną*” (strona 60), [obszary] „*pokryte w całości przez przyrodę*” (strona 65), *weryfikacja niejednoznacznych obszarów*” (strona 71), *nieużytki miejskie [...] są bardziej elastyczne*”. Wskazane przykłady są nieliczne i nie wypaczają sensu przedstawianych treści. Doktorantka posługuje się językiem naukowym w stopniu bardzo dobrym, właściwie stosuje terminologię z zakresu nauk społecznych, w tym z zakresu ekonomii oraz gospodarki przestrzennej i urbanistyki, z których czerpie w ramach prowadzonych analiz. Umiejętność narracyjna świadczy o opanowaniu przez Doktorantkę warsztatu pisarskiego oraz dobrej znajomości i wycuciu podjętej problematyki.

Na pozytywną ocenę zasługuje także redakcja techniczna rozprawy. Praca jest bardzo starannie sformatowana, z zachowaniem stylu właściwego dla prac naukowych.

Reasumując, praca doktorska Pani mgr Agnieszki Majorek pod względem formalnym jest kompletna i logicznie skomponowana, spełnia wymogi stawiane tego typu pracom. Jej walorem jest czytelność, a także autorskie zestawienia tabelaryczne i rysunki, które służą wizualizacji i syntezie wyników badania. Przedstawione przykłady uchybień nie obniżają wartości rozprawy, a jedynie wskazują potrzebę poddania tekstu adjustacji przed ewentualną jego publikacją w innej formie.

5. Konkluzja i wniosek końcowy

Recenzowana praca doktorska jest oryginalnym opracowaniem naukowym, zawiera propozycję narzędzia badawczego stosowanego w celu identyfikacji oraz opomiarowania wartości niewykorzystanych przestrzeni miejskich. Wypracowana struktura rozprawy, tok rozumowania, rodzaj wykorzystywanych argumentów w treści pracy, a także zakres

zrealizowanych badań literaturowych i empirycznych oraz sposób prezentacji wyników zasługują na pozytywną ocenę i uznanie ich przydatności dla rozwoju dyscypliny ekonomia i finanse. Recenzowana praca może być podstawą do dalszych badań – pogłębiających, systematyzujących i syntetyzujących uzyskane wartości poznawcze i metodyczne, a także przydatna w praktyce, uznając jej walor aplikacyjny.

Rozprawa doktorska pt. „*Wartość niewykorzystanych przestrzeni miejskich*” w pełnym zakresie spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim na stopień doktora nauk w dyscyplinie ekonomia i finanse [art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65 poz. 595 z późn. zm.)], zatem wnioskuję o dopuszczenie jej Autorki - Pani mgr Agnieszki Majorek do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Opole, 24 kwietnia 2023 r.

Edyta Szafranek-Stefaniuk

